

עומדות ביחד כדי להילחם בפצצת זמן מתקתקת

ד"ר יעל אדמי, מהמייסדות של תנועת "נשים עושות שלום", מסרבת להיכנע לתקופה האפלה וממשיכה לקדם ללא לאות את הדיאלוג עם נשים פלסטיניות, בחתירה להסכם שלום כולל. "צריך לפתוח את הלב בסולידריות עמוקה שלא בהכרח מחייבת הסכמה".

נדרשות להפגין כדי להמשיך לפעול. היא קוראת לי 'מאמא יעל'. החיבור שלנו הוא כמו של שתי אחיות".

בשנה שעברה נבחרה אדמי, ביחד עם חג'אג'רה, לאחת מ־12 נשות השנה על ידי המגזין **טיים**. אבל למרות האופטימיות האין־סופית שלה – זאת שמסרבת לראות בייאוש תוכנית עבודה לגיטימית – קשה להתעלם מהעובדה שהשיחה הזאת מתקיימת ברגע מבהיל במציאות הישראלית: בשלהי השנה השנייה של המלחמה, רגע לפני הפלישה האפשרית לעזה, כשמספר החטופים שנותרו בחיים עומד על 18 עד 20 ועלול לקטון כמעט מדי יום, ובמצב מדיני חסר בהירות שבו נדמה שממשלת ישראל ממשיכה להערים קשיים על המשא ומתן לסיום המלחמה. האם אפשר בכלל לדבר, לחשוב או להגות את המילה 'שלום' בעת הזאת?

"חשוב לי להגיד שאנחנו לא מדברות על שלום דמיוני אלא על שיתוף נשים בהחלטות מתוך הבנה עמוקה שכשאנחנו שם יש סיכוי גדול יותר להגיע לפתרון בר־קיימה", אומרת אדמי. "ההבנה שאנחנו מנסות ליצור היא שחייבים להסתכל על הממדים השונים של המציאות ולהבין שחתירה

בארבעה באוקטובר 2023, שלושה ימים לפני הטבח בעוטף עזה, יעל אדמי, אחת המייסדות של תנועת "נשים עושות שלום", השתתפה באחד האירועים הגדולים ביותר של התנועה. "1500 נשים פלסטיניות וישראליות באו לתמוך בנו והשמיעו את קריאת האמהות שלנו לשלום. עמדו איתנו וויאן סילבר ז"ל שנרצחה אחר כך ורים חג'אג'רה ממחנה הפליטים דהיישה, שותפה שלי וחברת נפש קרובה.

"עמדנו שם וזעקנו שיש פה פצצת זמן מתקתקת, ושלושה ימים אחר כך נרצחו החברות שלנו מהעוטף, ביניהן וויאן, ואיתן יותר מאבעים נשים פלסטיניות מהארגון־אחות שלנו 'נשות השמש' שנהרגו גם הן בהפצצות על עזה. מתוך החוויה הקשה הזו, גם אנחנו הישראליות וגם השותפות הפלסטיניות שלנו, הבנו שצריך להמשיך בכל הכוח, שאסור לעצור, ושמחירי המלחמה מוחשיים מאי פעם.

"בחודשים האחרונים אני חושבת הרבה על רים. על כמה אני פריבילגית, עם כל הקושי הבלתי נתפס שלנו, בפעילות שלי מול חיי היום־יום הבלתי אפשריים שלה, ועל מה שקורה לחברות שלה בתנועת 'נשות השמש' בעזה, וכמה אומץ הן

ערב אחד שתי נשים נפלאות אמרו שאולי הגיע הזמן להקים תנועה של נשים שקוראות לעשות שלום. באותו רגע הבנתי שזה מה שחסר. יש לנו יכולת להביא קול אחר, לספק מבט אחר על הסכסוך.

לפתוח את הלב בסולידריות עמוקה,
לא בהכרח בהסכמה. יעל אדמי.
צילום: באדיבות המצלמת.

לסיום הסכסוך אינה רק פתרון לשאלה איפה יעבור הגבול אלא גם הכרה בכך שיש נרטיבים שונים. צריך לפתוח את הלב בסולידריות עמוקה שלא בהכרח מחייבת הסכמה, אבל כן מחייבת בסיס עמוק מאוד של סולידריות נשית. "עדות לחשיבות של הקשר האנושי ראינו לפני יותר משנה כשראשית עיריית צרפת אן הידלגו הזמינה אותנו לשיחה, וכולנו התכנסנו בתוך מין ארמון כזה, ועלינו במדרגות עם תאורה מרשימה. לקח לנו אולי חמש דקות עד שכולנו התחלנו להתחבק ולבכות ביחד, נשים ישראליות ופלסטיניות, והראינו תמונות של הילדים והנכדים. השותפות שנוצרה הייתה כל כך עוצמתית, והיא ממשיכה ללוות אותנו עד עכשיו".

יויאן סילבר ז"ל.
צילום: באדיבות המשפחה

הבטחתי לאמא שלי הרבה ילדים ונכדים

ד"ר אדמי היא פעילת שלום ישראלית, בעלת תואר ד"ר בפילוסופיה, באתיקה ובדיאלוג מאוניברסיטת בר-אילן. אדמי היא גם מהנדסת תוכנה ומומחית AI, היא כיהנה בתפקיד יו"ר פורום המשפחות השכולות הישראלי-פלסטיני וכחברת דירקטוריון במכון אדלר ומדריכה בקבוצות ליישוב סכסוכים. לאחר מלחמת "צוק איתן" ב-2014, ייסדה ביחד עם שותפות את תנועת "נשים עושות שלום" (Women Wage Peace), תנועה חברתית ישראלית של נשים התומכות בקידום שלום בין ישראל לפלסטינים. בשנת 2023 נבחרה, יחד עם רים חג'אג'רה, ממקימות תנועת "נשים של השמש", להיכלל ברשימת הנשים החשובות של השנה שעורך מגזין טיים, ושתי התנועות מועמדות לפרס נובל לשלום. אדמי קיבלה לאחרונה תואר ד"ר לשם כבוד מאוניברסיטת תל אביב והיא חברת מועצת האוניברסיטה הפתוחה.

את "נשים עושות שלום" הקימה אדמי ביחד עם שותפות לפני 11 שנים, במהלך מבצע צוק איתן. "אני פעילת שלום מגיל 12, אז איבדתי את אחי ישי במלחמת ההתשה. על הקבר של ישי הבטחתי להורים שלי שאעשה שלום, כי לא יכול להיות שאימהות קוברות את הילדים שלהן. וגם הבטחתי שאעשה להם הרבה נכדים. הצלחתי לא רע: יש לי 6 ילדים ו-13 נכדים. ליל הסדר שלנו גדול מאוד, והקיץ עמוס מאוד.

"החלק העצוב בסיפור הוא שאמא שלי לא זכתה ליהנות מהילדים שלי, היא נפטרה מצער אחרי שישי נהרג. כל השנים האלה הייתי פעילה מאוד במאמץ לקיים את ההבטחה הראשונה, ופעלתי בהרבה כיוונים, בארגונים רבים. אבל לפני 11 שנים הרגשתי שאני ניצבת מול שוקת שבורה, והרגשתי שלמרות כל מה שאני עושה המצב רק הולך ומחמיר. הייתי יו"ר פורום המשפחות השכולות הישראלי-פלסטיני באותם ימים, והיום שבו נחטפו היה מכונן.

"לקחנו את הגזיבו המשפחתי אל רחבת הסינמטק, ישבנו במשך עשרות ימי המלחמה

עבדתי 39 שנים כמהנדסת תוכנה באלביט, בתפקידי ניהול בכירים. אבל ה'שיפט' שעשיתי בשיח הנשי הוא הדגש על ממדים אחרים של עומק ושיתוף.

שני צידי השולחן: מפגש אימהות ישראליות ופלסטיניות. צילום: גל מוסנזון

ה'שיפט' שעשיתי בשיח הנשי הוא הדגש על ממדים אחרים של עומק ושיתוף.

מה החידוש שאתן מביאות לזירה של ארגוני השלום?

"יש לנו עשרה עקרונות שניסחנו, החשובים שבהם הם הימנעות משיימינג ומהטלת אשמה, קידום הבנה בין אזרחי ישראל ללא מפלגתיות, הובלה נשית, פרגמטיות, מגוון ועוד. ההכלה של קהלים רבים ככל האפשר חשובה לנו במיוחד. המטרה המרכזית והמוטיב המרכזי שלנו הם הגעה להסכם מדיני מכובד ומוסכם בינינו לבין

הקשה הזאת ואחריה, וניהלנו שיחות בניסיון לייצר שיח עם מחשבות והסכמות שאולי יראה לנו אופק חדש. את מרבית הערבים אני הנחית, וערב אחד שתי נשים נפלאות אמרו שאולי הגיע הזמן להקים תנועה של נשים שקוראות לעשות שלום. באותו רגע הבנתי שזה מה שחסר. זה לא שלנשים אין צדדים מעוררי מחלוקת, אבל יש לנו יכולת משלנו להביא קול אחר, לספק מבט אחר על הסכסוך.

"ומהרגע הזה שינתי עיסוק. עבדתי 39 שנים כמהנדסת תוכנה באלביט, בתפקידי ניהול בכירים ובחברת הרבה מאוד גברים ביטחוניסטיים. אבל

חתיירה לשלום חייבת ללכת בד בבד עם מחויבות לאיחוי הקרעים בחברה הישראלית. חייבים לחבר את כולנו במקשה אחת, על כל ההבדלים בינינו, כדי לייצר תשתית חברתית בריאה.

"הישג נוסף שלנו הוא הקשר והתמיכה חסרת התקדים בכל העולם. זה כמו אוויר לנשימה עבורנו. נשים רציניות מכל העולם תומכות בפעילות ובחזון שלנו. בין תומכינו אפשר למנות את ארגון vital voices האמריקאי שלו 180 שלוחות ברחבי העולם. לאחרונה נפגשנו עם שלושים נשים, בהן גם זוכות פרס נובל, עם חברה שמבצעת קמפיינים חברתיים, במטרה להדהד את קריאת האמהות המשותפת, על מנת להשפיע על מקבלי החלטות בשני הצדדים להבין ששני העמים רוצים לחיות מבלי לקבור עוד ילדים".

איך את נלחמת בקונספציה שחתיירה לשלום בימים אלה היא בגדר פריבילגיה? הרי רבים היו מסתפקים בחלום לקצת שקט ביטחוני רציף.

"זאת שאלה שמתייחסת לפניות הנפשית של כל אחד מאיתנו; וכמובן שהדבר הראשון שחייבים לעשות הוא לעצור את המלחמה הנוראית הזאת – מלחמה ארוכה, חסרת תועלת שלא עושה טוב לאף צד. וכמובן שחייבים להחזיר את כל החטופים הביתה, עכשיו, ללא סלקציה. וגם החיילים שלנו ראויים למנוחה ולצבירת כוחות ולהתארגנות מחדש, בזמן שהעזתים ראויים למים ולמזון. אלה דברים ראשונים במעלה.

"אבל אנחנו חושבות שגם ממש חיוני, דווקא בימים הקשים האלה, להתחיל לייצר דרישה ציבורית רחבה שאסור להסתפק שוב בהפסקת אש כללית. כי כמו שמישהו חולה מחפש מרפא כדי להביט קדימה, ולא רק שיכוך כאבים – גם אנחנו, אם לא נטפל בשורש הבעיה, היא תתפוצץ עלינו לפני שנצליח להתאושש.

"לכן, חתיירה לשלום חייבת ללכת בד בבד עם מחויבות לאיחוי הקרעים בחברה הישראלית. חייבים לחבר את כולנו במקשה אחת, על כל

השכנים הפלסטינים במטרה לסיים את הסכסוך הארוך והמדמם. אז יצרנו פלטפורמה עבור נשים להתחברות על בסיס ההבנה שחייבים למצוא דרך להסכמה, פשרות, תמיכה אזורית ובריתות. עם העקרונות הללו יצאנו לדרך לפני 11 שנים, ואנחנו ממשיכות היום עם הרבה הערכה בעולם וגם קצת בארץ. אבל בגדול נכשלו. רצינו לקדם נושא מסוים, והוא לא על סדר היום. צריך להודות בכך".

איפה כן הצלחתן?

"ביצירת קבוצה רחבה מאוד עם עקרונות, חזון ודרך משותפים. אחת ההצלחות הגדולות של התנועה שלנו היא שיש 50,000 חברות רשומות מכל פינה בארץ. אני מעריכה שכ-80 אחוז מהנשים במעגל המרכזי לא היו פעילות לפני כן בארגונים אחרים. הצלחנו לייצר בית לנשים שמסורות לנושא ומפגינות למען סיום המלחמה, החזרת החטופים, הפסקת ההרעבה, החזרת החיילים הביתה ועוד. אז אם יש הצלחה היא היכולת לשמר את הדגל הזה של תקווה לאפשרות פה.

"ויש כמובן את השותפות בצד הפלסטיני שמרגשת אותי מאוד – גם בגדה וגם בעזה. יש לנו קבוצת-אחות בשם 'תנועת נשות השמש' שפועלת מבית לחם וכוללת אלפי נשים פעילות. הן עובדות מסביב לשעון למען המטרה, בתנאים לא פשוטים. ביחד ניסחנו לפני חמש שנים, אחרי תשעה ירחי לידה של עבודה קשה, את 'קריאת האמהות', שמשקפת את החזון המשותף שלנו והמחויבות לשלום.

"הקמנו אתר משותף בזמן המלחמה. זה הישג אדיר כי מאז השבעה באוקטובר יש קושי עצום של שיח פלסטיני עם החברה הישראלית. ברשתות אנחנו נמנעות מלהציג את החברות הפלסטיניות שלנו בשמן, כי זאת ממש סכנת חיים עבורן.

צועדות ביחד למען השלום.
אילוסטרציה

שחייבים לשקם אותם. אני מאמינה, ורבות מאיתנו מאמינות, שאם נצליח לייצר פתרון לסוגיה הקשה הזאת עם הפלסטינים, הרבה מהחוליים בחברה הישראלית יוכלו להתקדם לקראת ריפוי".

ההבדלים בינינו, כדי לייצר תשתית חברתית בריאה ופלורליסטית שמכבדת את כולם. אצלנו בתנועה יש גם מתנחלות ונשים ערביות – ושתיהן הקבוצות מרגישות בהחרפה ובתחושת הזלזול של מי שמוביל אותנו במדינה. אלה דברים